

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za *ekonomijo*
in *informatiko*

**12. računovodski posvet Dolenjske in Bele
krajine: Trajnostnost in uporaba generativne
umetne inteligence v računovodstvu**

**Trajnostno poročanje v sklopu
letnih poročil**

doc. dr. Malči Grivec

Novo mesto, 24. 10. 2023

Uvod

- **Računovodstvo:**
 - je *del informacijskega podsistema podjetja* in kot tako pomembno prispeva k *uspešnosti podjetja*,
 - njegov glavni namen je *priprava informacij za širši krog uporabnikov*;
 - obravnava *dogodke iz preteklosti* in tudi tiste, ki se bodo zgodili v *prihodnosti*, pri vsem tem pa ima pomembno vlogo tudi pri analiziranju podatkov in nadziranju obravnavanja podatkov.
- **Uporabniki računovodskih informacij:**
 - *notranji uporabniki:*
 - poslovodstvo podjetja, lastniki podjetja z možnostjo upravljanja podjetja, zaposleni;
 - *zunANJI uporabniki:*
 - posojilodajalci, kupci, dobavitelji, konkurenti, zainteresirana javnost, država ...

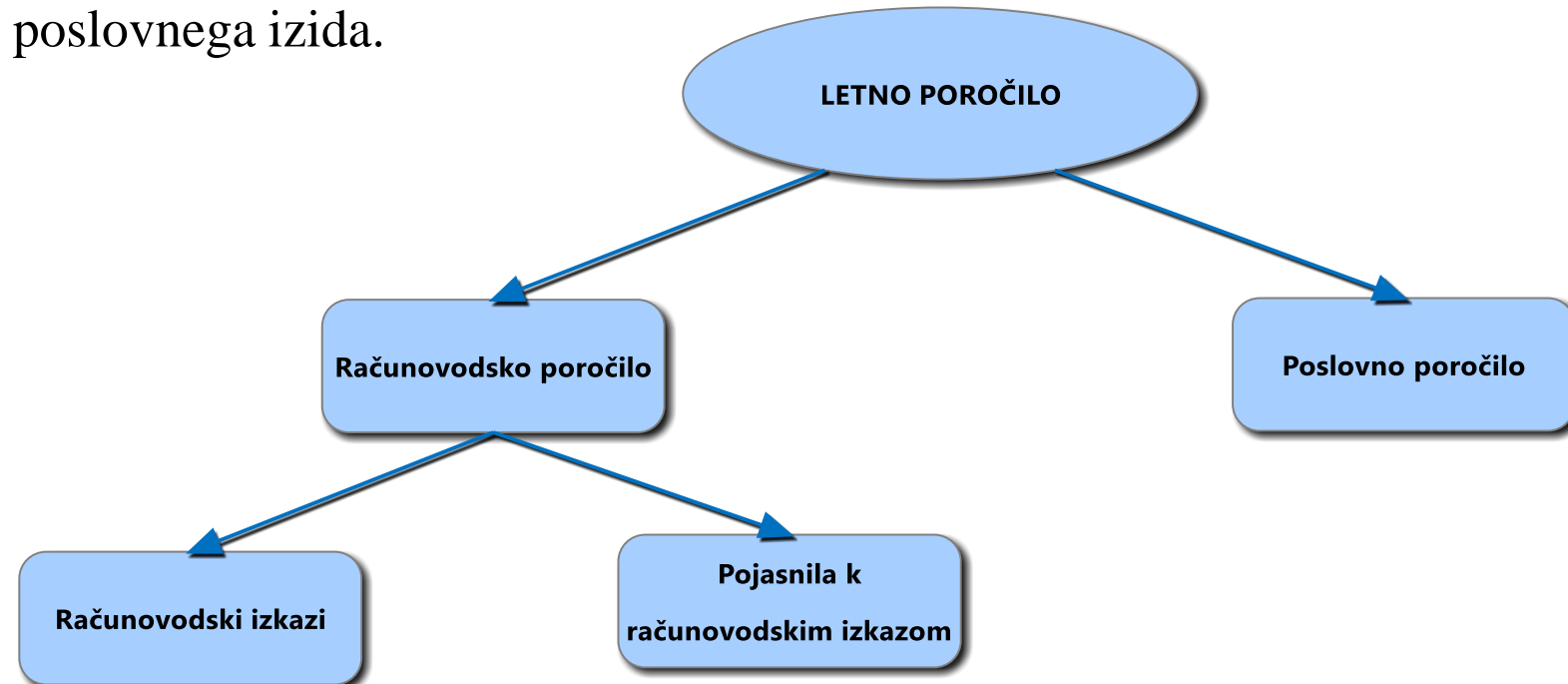
Uvod (2)

- **Računovodstvo ima naslednje naloge:**
 - pripravljati *poročila za zunanje uporabnike*:
 - poročila, ki so vnaprej predpisana po obliki, vsebini in s časovnega vidika;
 - pripravljati *poročila za davčne namene*:
 - obračun davka na dodano vrednost, dajatve na plače in iz plač, dohodnina in davek od dohodka;
 - pripravljati *poročila za notranje uporabnike*:
 - so *najzahtevnejša poročila v organizaciji* in obsegajo pripravo predračunskih, obračunskih ter analitskih podatkov in informacij ter poročil o delovanju celotne organizacije oz. njenih delov za različne uporabnike računovodskih informacij.
- **Trajnostni razvoj:**
 - je razvoj, ki *zadovoljuje potrebe sedanje generacije, ne da bi pri tem ogrozil zmožnosti prihodnjih generacij, da bi zadovoljevale svoje potrebe*;
 - pomeni *ohranjanje in izboljševanje razmer* za življenje ljudi in ohranjanje vitalnosti in raznolikosti ekosistemov;
 - obsega tri stebre; gospodarski in socialni razvoj ter varstvo okolja.

Stanje danes

- **Letno poročilo:**
 - je *najobsežnejša redna letna komunikacija podjetja z okoljem* in je kot tako namenjeno predvsem zunanjim uporabnikom;
 - mora biti sestavljeno *jasno in pregledno*,
 - resničen in pošten prikaz premoženja in obveznosti podjetja, njegovega finančnega položaja ter poslovnega izida.

Stanje danes (2)

- **Poslovno poročilo:**
 - vsebovati mora vsaj *pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe* ter njenega finančnega položaja, vključno *z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena*;
 - poslovodstvo predstavi svoje delo, uspehe in neuspehe, uspešnost poslovanja in predvsem *vizijo prihodnosti*, ki ni *razvidna iz računovodskih podatkov in informacij*.
- **Razkritja v letnem poročilu:**
 - zakonsko predpisana,
 - rezultat *prostovoljne odločitve* gospodarskega subjekta:
 - podjetja danes dajejo zelo velik poudarek prostovoljnim razkritjem → v tem vidijo koristi;
 - *ugotovljeno, da so razkritja podjetij z večjim negativnim vplivom na okolje obsežnejša.*

Razvoj do danes

- **Temelji/osnova za direktivo:**
 - **2019: »Evropski zeleni dogovor« → nova strategije Unije za rast:**
 - do leta 2050 preoblikovati Unijo *v sodobno, z viri gospodarno in konkurenčno gospodarstvo brez neto emisij toplogrednih plinov;*
 - zavarovati, *ohraniti in poživiti naravni kapital* Unije ter *zaščititi zdravje in dobrobit državljanov* Unije pred nevarnostmi in vplivi, ki izhajajo iz okolja;
 - ločiti gospodarsko rast od rabe virov in zagotoviti, da bodo vse regije in državljani Unije sodelovali pri *socialno pravičnem prehodu na trajnostni gospodarski sistem*, pri čemer ne bo nihče in noben kraj prezrt;
 - vzpostavitev *gospodarstva, ki bo delovalo v korist ljudi,*
 - *okrepiti socialno tržno gospodarstvo* Unije in pomagati zagotoviti, da bo pripravljeno na prihodnost ter da bo *zagotavljalo stabilnost, delovna mesta, rast in trajnostne naložbe.*

Razvoj do danes (2)

- **cilj podnebne nevtralnosti do leta 2050;**
- **2020: »Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030: Vračanje narave v naša življenja«:**
 - zavezuje, da bo do leta 2050 zagotovila, da bodo *vsi svetovni ekosistemi obnovljeni, odporni in ustrezno zavarovani*;
 - cilj te strategije je *evropsko biotsko raznovrstnost do leta 2030 usmeriti na pot okrevanja*.
- **2018: »Aksijski načrt: financiranje trajnostne rasti«:**
 - preusmeriti *kapitalske tokove v naložbe v trajnostno rast*, da bi dosegli trajnostno in vključujočo rast,
 - *obvladati* finančna *tveganja*, ki izhajajo *iz podnebnih sprememb, izčrpanja virov, degradacije okolja in socialnih vprašanj*, ter
 - spodbuditi *preglednost in dolgoročno naravnost* finančnih in gospodarskih dejavnosti.

Razvoj do danes (3)

Predpogoj za doseganje teh ciljev je, da nekatere kategorije podjetij razkrijejo **RELEVANTNE, PRIMERLJIVE IN ZANESLJIVE INFORMACIJE O TRAJNOSTNOSTI.**

Evropski parlament in Svet sta v okviru izvajanja akcijskega načrta za financiranje trajnostne rasti sprejela več zakonodajnih aktov.

Udeleženci na finančnem trgu in finančni svetovalci morajo končnim vlagateljem in lastnikom sredstev **RAZKRITI INFORMACIJE O TRAJNOSTNOSTI.**

Direktiva 2022/2464

Razlog za dodatno ureditev področja

- **Danes se večina družb odloči, da v letnem poročilu prostovoljno razkrijejo tudi širše informacije:**
 - nanašajo se na poslovne dogodke, o katerih družbe niso zavezane poročati.

Analize, preučitve in strokovna mnenja so pokazala, da je smotrno, da se razkritje nekaterih informacij v zvezi s poslovanjem družb določi kot obvezno.

Veliko deležnikov meni, da je izraz *»nefinančno informiranje«* *netočen*, zlasti ker je iz njega mogoče sklepati, da te informacije niso finančno relevantne. Vendar so take *informacije finančno vedno pomembnejše*.

⇒ uporabljajo izraz **»INFORMACIJE O TRAJNOSTNOSTI«**.

Razlog za dodatno ureditev področja (2)

- **Prispevek boljšega poročanja o trajnostnosti:**
 - *koristi* za posamezne *državljan*e in *varčevalce*, vključno s *sindikati* in *predstavniki delavcev*, ki bi bili ustrezno *obveščeni* in bi lahko bolje *sodelovali v socialnem dialogu*:
 - *varčevalci*, ki želijo vlagati trajnostno, bodo imeli priložnost za to,
 - *državljan*i imeli koristi od stabilnega, trajnostnega in vključujočega gospodarskega sistema.
- **Informacije o trajnostnosti, razkrite v letnih poročilih podjetij, morajo najprej doseči dve glavni skupini uporabnikov:**
 - *vlagatelje, vključno z upravitelji premoženja*, ki želijo bolje razumeti tveganja in priložnosti, ki jih vprašanja trajnostnosti pomenijo za njihove naložbe, ter učinke teh naložb na ljudi in okolje;
 - *akterji civilne družbe*, vključno z nevladnimi organizacijami in socialnimi partnerji, ki želijo zagotoviti, da podjetja bolj odgovarjajo za svoj vpliv na ljudi in okolje.

Razlog za dodatno ureditev področja (2)

- **Dodatni razlogi:**
 - **poslovni partnerji podjetij**, vključno s strankami, se lahko *zanesejo na informacije o trajnostnosti*, da bi razumeli tveganja glede trajnostnosti in njene *učinke v lastnih vrednostnih verigah* ter po potrebi o njih poročali.
 - **oblikovalci politike in okoljske agencije** lahko te informacije, zlasti na skupni osnovi, uporabljajo *za spremljanje okoljskih in socialnih trendov, prispevanje k okoljskim računom* in pri *pripravi javnih politik*.
 - **povečano povpraševanje** po informacijah o trajnostnosti podjetij, zlasti na strani skupnosti vlagateljev:
 - posledica spreminjajoče se narave tveganj za podjetja in vse večje ozaveščenosti vlagateljev o finančnih posledicah teh tveganj;
 - obstaja precej dokazov, da mnoga **podjetja ne razkrivajo bistvenih informacij** o vseh glavnih temah, povezanih s trajnostnostjo:
 - *informacij, povezanih s podnebjem*, kot so emisije vseh toplogrednih plinov, in *dejavnikov, ki vplivajo na biotsko raznovrstnost*.

Razlog za dodatno ureditev področja (3)

Vrzel med potrebami uporabnikov po informacijah in informacijami o trajnostnosti, ki jih zagotavljajo podjetja, se je povečevala.

- **Ta vrzel ima precejšnje negativne posledice:**
 - vlagatelji pri svojih naložbenih odločitvah *ne morejo v dovoljšni meri upoštevati tveganj in priložnosti, povezanih s trajnostnostjo* → lahko povzroči sistemska tveganja (zlasti glede podnebja), ki *ogrožajo finančno stabilnost*;
 - vlagatelji so tudi *manj zmožni usmerjati finančna sredstva* v podjetja in gospodarske dejavnosti, *ki rešujejo socialne in okoljske probleme* → spodkopava cilje zelenega dogovora, akcijskega načrta za financiranje trajnostne rasti in Pariškega sporazuma;

Razlog za dodatno ureditev področja (4)

... nadaljevanje ...

- nevladne organizacije, socialni partnerji, skupnosti in drugi deležniki imajo *manjšo možnost zagotoviti, da podjetja prevzamejo odgovornost za svoj vpliv na ljudi in okolje* → lahko povzroči nižjo raven zaupanja državljanov v podjetja;
- *pomanjkanje splošno sprejetih metrik in metod* za merjenje, vrednotenje in upravljanje tveganj, povezanih s trajnostnostjo, *ovira prizadevanja podjetij, da so njihovi poslovni modeli in dejavnosti trajnostni;*
- primanjkljaj informacij o trajnostnosti, *omejuje tudi možnosti deležnikov*, tudi akterjev civilne družbe, sindikatov in predstavnikov delavcev, *da bi začeli dialog s podjetji o zadevah v zvezi s trajnostnostjo.*

Letno poročilo danes in jutri

- **Z letnim poročilom družba prikaže, kako je v preteklem poslovnem letu delovala in poslovala ter kako je bila pri tem uspešna:**
 - več informacij od zakonsko predpisanih;
 - razkritje takšnih informacij družbam prinaša koristi:
 - *ugled, da družba ravna družbeno in socialno odgovorno, da skrbi za zaposlene, okolje in naravo ...*,
 - družbe pridobivajo na *prepoznavnosti in krepijo svojo konkurenčno prednost*,
 - informacije niso zanimive le za *lastnike*: koliko dobička je družba dosegla v preteklem poslovnem letu, ali je dosegla zastavljene cilje, kakšni so načrti za prihodnja leta ter kako hitro napreduje,
 - tudi za druge *zunanje uporabnike računovodskih informacij*: vlagatelji, dobavitelji, upniki, kupci, splošna javnost in država;
 - za *notranje uporabnike računovodskih informacij*: zaposleni v družbi, da se z družbo, v kateri so zaposleni, tudi bolj povežejo → večje zadovoljstvo na delovnem mestu in večja lojalnosti do delodajalca.

Letno poročilo danes in jutri (2)

SPREMEMBA ZGD-1

**Direktiva (EU) 2022/2464 Evropskega parlamenta in Sveta z dne
14. decembra 2022**

(sprememba Uredbe (EU) št. 537/2014, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in
Direktive 2013/34/EU glede poročanja podjetij o trajnostnosti)

Direktiva ni implementirana še v nobeni državi.

Letno poročilo danes in jutri (3)

- **Predlog sprememb členov zakona, ki se nanašajo na letno poročilo.**
- **Ključne spremembe:**
 - Poslovno poročilo družb vsebuje tudi poročilo o trajnostnosti.
 - Revizor revidira poročilo o trajnostnosti, kadar ga je družba dolžna pripraviti.

Letno poročilo danes in jutri (4)

- **Poročilo o trajnostnosti:**
 - *velika družba ter majhna ali srednja družba*, s katere vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu,
 - poročilo o trajnostnosti *vsebuje vse informacije, potrebne za razumevanje vplivov družbe na zadeve v zvezi s trajnostnostjo*, in informacije, potrebne za razumevanje, kako zadeve v zvezi s trajnostnostjo vplivajo na razvoj, uspešnost in položaj družbe;
 - poročilo o trajnostnosti se vključi *kot poseben oddelek poslovnega poročila* ter vsebuje tudi informacije, ki jih mora družba razkriti skladno z 8. členom Uredbe 2020/852/EU.

Letno poročilo danes in jutri (5)

- **Poročilo o trajnostnosti vsebuje vsaj:**
 - *kratek opis poslovnega modela* in strategije družbe,
 - *opis časovno vezanih ciljev glede zadev v zvezi s trajnostnostjo*, ki jih določi družba, ter *opis napredka družbe pri doseganju teh ciljev* in izjavo, ali cilji družbe v zvezi z okoljskimi dejavniki *temeljijo na prepričljivih znanstvenih dokazih*;
 - *opis vloge organov vodenja ali nadzora glede zadev v zvezi s trajnostnostjo*, pa tudi strokovnega znanja ter spretnosti, ki jih imajo taki organi za opravljanje te vloge, ali dostopa do tega strokovnega znanja ter spretnosti;
 - *opis politik družbe glede zadev v zvezi s trajnostnostjo*;
 - informacije o tem, *ali obstajajo sistemi spodbud, povezani s trajnostnostjo*, ki so na voljo članom organov vodenja ali nadzora;

Letno poročilo danes in jutri (6)

- opis:
 - i) *postopka skrbnega pregleda*, ki ga družba izvaja glede zadev v zvezi s trajnostnostjo;
 - ii) *glavnih dejanskih ali morebitnih škodljivih vplivov, povezanih z lastnimi dejavnostmi in vrednostno verigo družbe*, vključno z njenimi proizvodi in storitvami, poslovnimi odnosi in dobavno verigo; ukrepov za odkrivanje in spremljanje teh vplivov ter drugih škodljivih vplivov, ki jih mora obvladujoča družba identificirati za izvajanje postopka skrbnega pregleda;
 - iii) vseh *ukrepov, ki jih je družba sprejela za preprečevanje, blažitev, sanacijo ali odpravo dejanskih ali morebitnih škodljivih vplivov*, in rezultatov teh ukrepov;
- *opis glavnih tveganj za družbo glede zadev v zvezi s trajnostnostjo*, vključno z opisom glavnih odvisnosti družbe od teh zadev, in način, kako družba upravlja ta tveganja;
- kazalnike, relevantne za razkritja iz točk a) do f),
- *postopek, po katerem je družba določila informacije, ki jih je vključila v poročilo o trajnostnosti.*

Koristi urejenega trajnostnega poročanja

- **Koristi od visokokakovostnega poročanja o zadevah v zvezi s trajnostnostjo za podjetja:**
 - *povečanje števila naložbenih produktov*, katerih cilj je doseganje ciljev glede trajnostnosti → dobro poročanje o trajnostnosti *izboljša dostop podjetja do finančnega kapitala*;
 - poročanje o trajnostnosti podjetjem *pomaga opredeliti in upravljati lastna tveganja in priložnosti* glede zadev v zvezi s trajnostnostjo;
 - podlaga za *boljši dialog in komunikacijo med podjetji in njihovimi deležniki* ter podjetjem pomaga *izboljšati ugled*;
 - poročanje o trajnostnosti bi zagotovilo, da bi bile *na voljo ustrezne in zadostne informacije*, ter tako bistveno *zmanjšalo število sprotnih zahtevkov za informacije*.

Hvala za vašo pozornost.

malci.grivec@uni-nm.si